

SCENARIUSZ I ZJAZDU – 3 MODUŁY

Grupa nr IV – Doświadczenia, eksperymenty i inne metody aktywizujące wspierające uczniów w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych na II etapie edukacyjnym

Tytuł szkolenia: Akademia Kompetencji Kluczowych - jak wspomagać szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów?

Termin zjazdu: 7,8,9. 08.2017r.

Realizacja modułów: I. – Wspomaganie pracy szkoły,

II. – Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji,

III. – Proces uczenia się i jego uwarunkowania.

Trenerzy: Bożena Pawlikowska, Teresa Tymrakiewicz

Cele ogólne zjazdu: Uczestnik szkolenia

- charakteryzuje kompetencje kluczowe, rozumie ich rolę i znaczenie w procesie uczenia się przez całe życie oraz przygotowaniu uczniów do funkcjonowania w społeczeństwie i dorosłego życia;
- uzasadnia potrzebę rozwijania umiejętności uczenia się i znaczenie nauczania przez eksperymentowanie, doświadczenie i inne metody aktywizujące uczniów dla rozwoju tej umiejętności;
- wskazuje metody i techniki nauczania/uczenia się służące rozwijaniu umiejętności uczenia się i warunki sprzyjające jej kształtowaniu;
- zna założenia kompleksowego wspomaganie szkół i zadania instytucji systemu wspomaganie
- prowadzi wspomaganie szkoły w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, wykorzystując wiedzę na temat metod i technik nauczania/uczenia się;
- organizuje pracę zespołową nauczycieli w celu kształtowania kompetencji kluczowych uczniów;
- określa swój potencjał zawodowy i planuje dalszy rozwój w roli osoby prowadzącej wspomaganie szkół.

Cele szczegółowe zjazdu: Uczestnik szkolenia:

- integruje się z grupą i zna zasady organizacyjne szkolenia
- analizuje założenia kompleksowego wspomaganie szkół i zadania instytucji systemu oświaty odpowiedzialnych za wspieranie szkół
- wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomaganie szkoły: specjaliści ds. wspomaganie, ekspertów, dyrektora szkoły, nauczycieli;

- planuje wykonanie zadania polegającego na organizacji i prowadzeniu wspomaganie trzech szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów
- definiuje pojęcie kompetencji;
- charakteryzuje kompetencje kluczowe zgodnie z Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie;
- wykazuje znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy;
- analizuje zapisy prawa oświatowego, które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych uczniów;
- dowodzi ponadprzedmiotowego i interdyscyplinarnego charakteru kompetencji kluczowych;
- opisuje rolę szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.
- opisuje przebieg procesu uczenia się;
- określa czynniki wpływające na efektywność procesu uczenia się, które wynikają z najnowszej wiedzy i badań;
- uzasadnia znaczenie relacji między uczniem a nauczycielem w procesie uczenia się;
- identyfikuje czynniki związane z organizacją pracy szkoły, które sprzyjają procesom uczenia się;
- wskazuje związek procesu uczenia się z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów;
- zna sposoby monitorowania procesu uczenia się
- rozumie, że monitorowanie procesu jest ważnym elementem zmian
- łączy wiedzę na temat uczenia się z wiedzą dotyczącą procesowego wspomaganie szkół

		DZIEŃ 1	
Informacje podstawowe	CELE SESJI	PRZEBIEG: Metody i opis	MATERIAŁY DO ZAJĘĆ
<u>Sesja 1</u> Temat: Sesja integracyjna i działania organizacyjne Godziny: 13.00 -14.30 Czas trwania: 1,5 g.	- uczestnik poznaje i integruje się z grupą - uczestnik zna zasady organizacyjne szkolenia	1. Zabawy integrujące i diagnozujące oczekiwania uczestników: - Metafora: „Skarbczyk” - „Adwokat” – przedstaw sąsiada - „Kończenie zdań” – diagnoza oczekiwań 2. Zbudowanie kontraktu grupowego 3. Przypomnienie warunków uczestnictwa w programie. Odpowiedzi na pytania uczestników. 4. Informacje zw. z organizacją zajęć	„Skarbczyk” z przedmiotami pozwalającymi na autoprezentację, zdania zapisane na flipcharcie, wizytówki dla uczestników, projektor, prezentacja, kartki do notatek, flipchart, materiały piśmienne, materiały dla uczestników
PRZERWA OBIADOWA (30 min)			
<u>Sesja 2</u> Temat: Założenia kompleksowego wspomagania szkół i zadania placówek wspomagających Godziny: 15.00 – 16.30 Czas trwania: 1,5	- uczestnik analizuje założenia kompleksowego wspomagania szkół - zna wymagania państwa związane z doskonaleniem jakości pracy szkół - zna zadania instytucji systemu oświaty odpowiedzialnych za wspieranie szkół	1. Założenia kompleksowego wspomagania szkół – mini wykład z prezentacją multimedialną 2. Dyskusja kierowana na temat założeń kompleksowego wspomagania placówek oświatowych 3. Wymagania państwa wobec szkół i placówek oświatowych jako kierunek doskonalenia pracy szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów – analiza dokumentów 4. Zadania placówek wspomagających: ośrodki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, biblioteki pedagogiczne – analiza dobrych przykładów (model bielski, krakowski), mini wykład, prezentacja multimedialna, karty pracy dla grup – metoda de Bono „ZWI”, dyskusja	prezentacja Rozporządzenia MEN adekwatne do omawianego zagadnienia, materiały piśmienne prezentacja, karty pracy: Zalety, Wady, Interesujące

PRZERWA (15 min)			
<p><u>Sesja 3 podwójna</u> Temat: Etapy procesu wspomagania szkół Godziny: 16.45 -18.15 I 18.30-20.00 Czas trwania: 3 g.</p>	<p>- uczestnik zna etapy wspomagania szkół - wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomagania szkoły: specjaliści ds. wspomagania, ekspertów, dyrektora szkoły, nauczycieli;</p>	<p>1. Etapy procesu wspomagania szkół: diagnoza, planowanie, monitorowanie realizacji, ocena procesu i efektów wspomagania – metoda: Składanka ekspercka (4 grupy) 2. Rola i zadania osób zaangażowanych w proces wspomagania: specjaliści ds. wspomagania, ekspertów, dyrekcji szkoły, nauczycieli – metoda World Cafe 3. Korzyści z procesowego wspomagania dla uczniów, nauczycieli, dyrektora i szkoły - praca w grupach , omówienie - mapa myśli</p>	<p>Karty pracy do składanki eksperckiej, Plansze do uzupełniania na 4 stolikach, materiały piśmienne</p>
DZIEŃ 2			
<p><u>Sesja 4</u> Temat: Zasady działania sieci współpracy, zadania do realizacji Godziny: 9.00-10.30 Czas trwania: 1,5</p>	<p>- uczestnik planuje wykonanie zadania polegającego na organizacji i prowadzeniu wspomagania trzech szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów - uczestnik zna zasady funkcjonowania platformy wspierającej w realizacji zadań projektu -uczestnik rozpoznaje i nazywa różne</p>	<p>1. Zasady działania sieci współpracy i samokształcenia – prezentacja sieci i wyjaśnienie sposobu jej funkcjonowania - rozmowa kierowana. 2. Charakterystyka zadania dla uczestników szkolenia zw. z wspomaganiem szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów – metoda: Gwiazda planistyczna. Dzielenie się doświadczeniem uczestników. 3. Ćwiczenie „Historyjka z dreszczykiem” (pomysł A. Jurewicz) – analiza sytuacji (praca w parach). Dyskusja kierowana - wprowadzenie do zagadnień związanych z definiowaniem kompetencji. 4</p>	<p>Komputer z dostępem do Internetu, Flipchart, materiały piśmienne i papiernicze Opis historyjki.</p>

	kompetencje		
PRZERWA (15 min)			
<u>Sesja 5</u> Temat: Kompetencje kluczowe – wokół definicji Godziny: 10.45- 12.15 Czas trwania: 1,5 godz.	- uczestnik definiuje pojęcie kompetencji; - charakteryzuje kompetencje kluczowe zgodnie z Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie;	1. Kompetencje rozumiane jako wiedza, umiejętności i postawy – metoda „3 P” (pomyśl, przedyskutuj w parze, podziel się na forum). Rozmowa kierowana i podsumowanie ćwiczenia. 2. Kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego – praca w grupach (analiza dokumentu, sesja plakatowa) 3. Autodiagnoza w obszarze posiadanych kompetencji 4. Kompetencje kluczowe w procesie edukacji – projekcja prezentacji. Dyskusja.	Kartki A-4, materiały piśmienne, prezentacja i projektor multimedialny, dokument: Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych z dn. 18 XII 2006r. Karty pracy dla uczestników – autodiagnoza. Prezentacja „Kompetencje kluczowe” autor: L. Bugiera
Przerwa (15 min.)			
<u>Sesja 6</u> Temat: Społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych. Model kompetencyjny ucznia i nauczyciela w	- wykazuje znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy - charakteryzuje profil	1. Quiz na podsumowanie wiedzy o kompetencjach – praca w dwóch grupach 2. Społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie – mini wykład połączony z prezentacją multimedialną 3. Dyskusja kierowana. 4. Ćwiczenie: Profil kompetencyjny ucznia i nauczyciela związany z umiejętnością uczenia się, w odniesieniu do rozwoju uczniów na drugim etapie edukacyjnym) – analiza dokumentu (praca w dwóch grupach). 5. Sesja plakatowa (mapa myśli). Podsumowanie ćwiczenia połączone z mini	Karty do quizu. Tekst: profil kompetencyjny ucznia i nauczyciela Duże arkusze papierów. Materiały piśmienne

<p>obszarze nauczania/uczenia się (II etap edukacyjny) Godziny:12.30-14.00 Czas trwania: 1,5 g.</p>	<p>kompetencyjny ucznia i nauczyciela związany z umiejętnością uczenia się</p>	<p>wykładem nt. wpływu kompetencji kluczowych na sprawne funkcjonowanie ucznia w dorosłym życiu (zawodowym i prywatnym).</p>	
Przerwa obiadowa (60 min.)			
<p><u>Sesja 7</u> Temat: Kompetencje kluczowe w zapisach podstawy programowej i wymaganiach państwa wobec placówek edukacyjnych Godziny: 15,00-16.30 Czas trwania: 1,5 g</p>	<p>- uczestnik analizuje zapisy prawa oświatowego, które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych uczniów; - uczestnik dowodzi ponadprzedmiotowego i interdyscyplinarnego charakteru kompetencji kluczowych</p>	<p>1. Kompetencje kluczowe w zapisach podstawy programowej – analiza dokumentu (praca w parach wg przydzielonych zadań – poszczególnych przedmiotów). Prezentacja wyników i rozmowa kierowana. 2. Przerwy energetyczny – ćwiczenie ruchowe 3. Kompetencje kluczowe a wymagania państwa wobec szkół i placówek – analiza dokumentu – praca indywidualna na kartach pracy (wymaganie- słowo: klucz, kompetencja – numer, słowo: klucz, przykład realizacji w szkole) 4. Ponadprzedmiotowy i interdyscyplinarny charakter kompetencji kluczowych – ćwiczenie: „Kto, jak, kiedy - kształtuje kompetencje kluczowe uczniów na II etapie edukacyjnym?” – (rola i zadania różnych podmiotów środowiska szkolnego w kształtowaniu kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży). Metoda: „Kończenie zdania ”, dyskusja na podsumowanie.</p>	<p>Dokumenty - rozporządzenia: - w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, - w sprawie wymagań wobec szkół i placówek Plansza, kartki – „sklerotki”,</p>
Przerwa (15 min.)			
<p><u>Sesja 8</u> Temat: Przebieg procesu uczenia się Godziny:16.45-18.15 Czas trwania: 2 g</p>	<p>- uczestnik opisuje przebieg procesu uczenia się; - określa czynniki wpływające na efektywność procesu uczenia się, które wynikają z najnowszej</p>	<p>1 Proces uczenia się – przegląd teorii, etapy uczenia się, poziom świadomej kompetencji – wykład interaktywny połączony z prezentacją, 2. Ćwiczenie: „Retrospekcja” – czynniki sprzyjające uczeniu się (praca w grupach, sesja plakatowa, podsumowanie). 3. Uczenie się w świetle najnowszych badań neuronauk i diagnoz socjopedagogicznych – mini wykład z prezentacją, analiza wyników badań Hattiego (czynniki warunkujące lepsze wyniki w nauce)- praca indywidualna i w parach. Dyskusja podsumowująca.</p>	<p>Prezentacja, projektor, duże kartony , materiały piśmienne, materiały uczestnika,</p>

	wiedzy i badań; - wie, jak w planowaniu dydaktycznym uwzględnić poziomy taksonomiczne	4 Planowanie dydaktyczne - wokół taksonomii B. Blooma, Andersona i Krathwohla - rozwój prostych i złożonych umiejętności, jako warunek skutecznego nauczania.	
DZIEŃ 3			
<u>Sesja 9</u> Temat: Czynniki wpływające na proces uczenia się Godziny: 8.30-10.00 Czas trwania 1,5 h	- uczestnik uzasadnia znaczenie relacji między uczniem a nauczycielem w procesie uczenia się; - identyfikuje czynniki związane z organizacją pracy szkoły, które sprzyjają procesom uczenia się;	1. Czynniki wpływające na proces uczenia się. Ćwiczenie w grupach: „Mapa skojarzeń”. Dyskusja – podsumowanie. Mini wykład z prezentacją multimedialną. 2. Efektywne nauczanie – znaczenie wybranych czynników wpływających na proces uczenia się – praca w parach a) Podmiotowość ucznia w procesie uczenia się – diagnoza strategii uczenia się, b). Klimat klasy – budowanie atmosfery sprzyjającej uczeniu się w klasie c). Lekcja celowa i atrakcyjna – strategie, modele, metody i techniki nauczania d). Współpraca nauczycieli w projektowaniu edukacyjnym 3. Analiza dobrych przykładów: „ Gdzie szukać inspiracji?”. Dzielenie się doświadczeniem, analiza materiałów, budowanie „Banku pomysłów” i „Kufierka pomocy i inspiracji”	Prezentacja, projektor, arkusze papieru, materiały piśmienne, karty pracy dla uczestników
Przerwa (15 min.)			
<u>Sesja 10</u> Temat: Proces uczenia się drogą do kształtowania i rozwijania kompetencji kluczowych uczniów – budowanie skutecznej diagnozy pracy szkoły Godziny: 10.15-11.45 Czas trwania: 1.5 g	- wskazuje związek procesu uczenia się z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów; - łączy wiedzę na temat uczenia się z wiedzą dotyczącą procesowego wspomagania szkół	1. Diagnoza pracy szkoły w obszarze rozwoju u uczniów umiejętności uczenia się - lista źródeł informacyjnych. Metoda: „Kończenie zdania” 2. Opis przydatności wybranych źródeł – analiza tekstów – praca indywidualna. Dyskusja. 3. Ćwiczenie: „Co warto, co trzeba koniecznie?” – rangowanie znajomości źródeł diagnozy pracy szkoły w obszarze nauczania/uczenia się uczniów. Metoda rankingowa: „Drabina”. Dyskusja	Plansza do uzupełnienia: <i>„Informacje na temat pracy szkoły w zakresie rozwijania u uczniów umiejętności uczenia się można pozyskać z:...”</i> Materiały piśmienne, karty pracy dla uczestników
Przerwa (15min.)			

<p><u>Sesja 11</u> Temat: Monitorowanie procesu uczenia się jako istotny element wdrażania zmian służących kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów Godziny: 12.00-13.30 Czas trwania: 1,5 g</p>	<p>- uczestnik zna sposoby monitorowania procesu uczenia się - rozumie, że monitorowanie procesu jest ważnym elementem zmian</p>	<p>1. Monitorowanie procesu uczenia się – jak robią to najlepsi? Metoda: analiza dobrych przykładów – praca grupowa, zróżnicowana. - APU – analiza prac uczniów - DAN – doskonaląca analiza nauczania - OWU – obserwacja wybranych uczniów - SE – spacer edukacyjny 2. Ćwiczenie: metoda: „Krzeseł mędrców” . Prezentacja wyników. Dyskusja. 3. Dzielenie się własnym doświadczeniem w temacie: „Jak monitorować proces uczenia się uczniów w klasie?” 4. prezentacja filmu: Spacer edukacyjny lub prezentacji 5. Podsumowanie zjazdu. Ewaluacja.</p>	<p>Materiały dla uczestników, materiały piśmienne, arkusze papieru, Projektor, komputer z dostępem do Internetu. Karty ewaluacyjne.</p>
<p>Przerwa obiadowa</p>			

W opracowaniu niniejszego scenariusza wykorzystano dostępną literaturę przedmiotu, w tym materiały udostępnione przez ORE, wypracowane w projekcie pilotażowym POWER:

- Ramowy program szkolenia w zakresie wspomagania szkół w nauczaniu przez eksperymentowanie, doświadczenie i inne metody aktywizujące uczniów
- D. Pintał, D. Tomaszewicz: Wspomaganie szkół w rozwoju umiejętności uczenia się przez eksperymentowanie, doświadczenie i inne metody aktywizujące uczniów, ORE
- Jacek Strzemieczny, Materiał programowy Doskonaląca analiza nauczania, Wilga, 2014
- Katarzyna Olejnik, Małgorzata Ostrowska, Jacek Strzemieczny Wykorzystano materiały zgromadzone w programach Laboratoria Praktyki Edukacyjnej oraz Klub SU
- D. Sterna, Uczę (się) w szkole, CEO [online, dostęp dn. 24.01.2017]
- ORE, Spacer edukacyjny jako metoda rozwoju zawodowego nauczycieli [online, dostęp 24.02.2017]